

SENOVĒS ROMOS PALIKIMAS

IIIB klasēs projekts

Svarbiausios datos...

- 753(754) m. pr. Kr. – tradicinė Romos miesto įkūrimo data.
- 509 m. pr. Kr. – anot legendos, išvytas paskutinis Romos karalius Tarkvinijus Išdidusis; Roma tapo respublika.
- 450 m. pr. Kr. – paskelbti 12 lentelių įstatymai.
- 264 - 241 m. pr. Kr. – pirmasis Pūnų karas.
- 218 - 201 m. pr. Kr. – antrasis Pūnų karas.
- 216 m. pr. Kr. – mūšis prie Kanų.
- 149 - 146 m. pr. Kr. – trečiasis Pūnų karas.
- 133 m. pr. Kr. - Tiberijus išrinktas liaudies tribūnu.

- 74 - 71 m. pr. Kr. – Spartako vadovaujamas vergų sukilimas.
- 49 m. pr. Kr. – Julijus Cezaris paskirtas diktatoriumi.
- 44 m. pr. Kr. – Julijus Cezaris nužudomas.
- 27 m. pr. Kr. - juridiškai įteisinama Oktaviano valdžia, jam suteikiamas Augusto vardas.
- 64 m. – gaisras Romoje.
- 284 m. – Diokletianas; naujo imperijos etapo - dominato pradžia.
- 313 m. – imperatorius Konstantinas pripažino krikščionybę; Romos gyventojams suteikiama tikėjimo ir kulto laisvė.
- 392 m. – krikščionybė paskelbiama valstybine religija.

- 410 m. – gotai nusiaubia Romą.
- 476 m. – vakarų Romos imperijos žlugimas.

Pagrindinės minėtos sąvokos:

- Respublika (lot. *respublica* - valstybė) – valstybės valdymo forma, kada pagrindiniai valdymo organai renkami arba sudaromi parlamento.
- Pūnų karai – Kartaginos ir Romos valstybių karai, vykę dėl Hegemonijos vakarinėje Viduržemio jūros dalyje.
- Kanų mūšis – II pūnų karo metu įvykęs mūšis tarp kartaginiečių ir romėnų netoli Kanų.
- Tribūnas (lot. *tribunus*) – sen. Romoje – renkamas plebėjų gynėjas.
- Kultas (lot. *cultus* - garbinimas) – religinė praktika – apeigos, maldos ir kt. Garbinimas, nusilenkimas.
- Plebėjai (lot. *plebejus* – liaudiškas, prastas; *plebs* – liaudis, prastuomenė) – nekilmingi, laisvieji Romos piliečiai.
- Dominatas (lot. *dominatus* - viešpatavimas) – sen. Romoje – neribota monarchija, įvesta imperatoriaus Diokletiano (284-305 m.).
- Gotai (gr. *Gothoi*) – rytų germanų gentys.

Svarbiausi Senovės Romos Imperijos statiniai

AKVEDUKAS

Akvedukas - arkinis tiltas, kuriuo eidavo vandentiekis, kai šiam nutiesti trukdydavo įvairūs grioviai, prarajos ar upės.

Pirmasis vandentiekis – akvedukas buvo įrengtas apie 312–311 m. pr. Kr.

DIDYSIS FORUMAS

Didysis forumas - vietovė tarp Kapitolijaus ir Palatino kalvų Romoje, turgaus aikštė. Šioje vietoje susikūrė senatas, taip pat išsivystė respublikinis valdymas.

KOLIZIEJUS

Koliziejus – didžiausias Romoje amfiteatras, seniausias pasaulyje (pastatytas I amžiuje). Garsėjo gladiatorių kovomis. Romos Koliziejus - vienas iš septynių pasaulio stebuklų. 404 m. gladiatorių kautynės ir kankinimai paskelbti nelegaliais.

- Amfiteatras – romėnų pastatas, skirtas viešioms vaidinimams ar gladiatorių kautynėms.

TERMOS. Diokletiano, Karakalos termos

Termos- šeimosinės ir viešosios pirtys, pradėtos statyti vėlyvosios respublikos laikais.

Diokletiano ir Karakalos termos - šių imperatorių pirtys užėmė 30 ha plotą ir buvo įspūdingiausios.

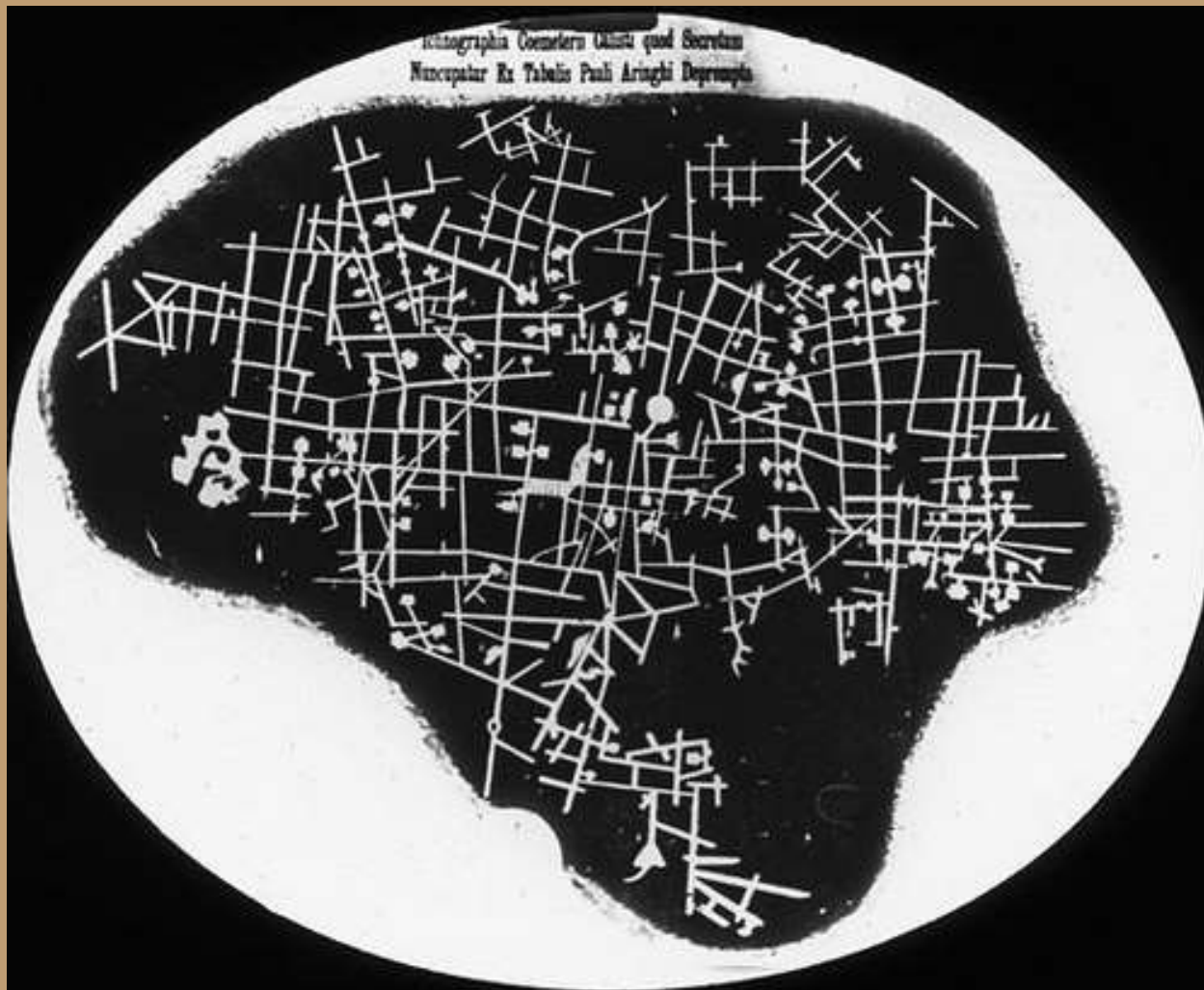
Imperatoriaus Karakalos termos, didžiausios ir prabangiausios, užėmė milžinišką plotą, apsodintą žalumynais ir dekoratyvinėmis gėlėmis. Po atviru dangumi įrengtas įspūdingo dydžio baseinas. Į jį leidžiasi marmuriniai laiptai.

KATAKOMBOS

Romos katakombos, tai požeminės kapinės-slaptavietės, ankstyvųjų krikščionių slapta rinkimosi vieta, didžiuliai požeminių laidojimo angų labirintai Romoje. Yra žinomos maždaug 35 katakombos, iš kurių seniausios yra vadinamos Liucinos, šv. Kaliksto, šv. Domicelės ir Priscilos vardais. Jos buvo iškastos II a. pabaigoje.

Katakombų piešiniai ir įrašai padeda paaiškinti krikščioniško meno ir simbolikos raidą, nes katakombose rasta tokie krikščionims būdingi simboliai kaip kryžius ir žuvis.

Katakombų išplanavimas Romoje. Spėjama, kad bendras koridorių ilgis siekia per 800 km.

Šv. Kaliksto katakombos

MARSO LAUKAS

Marso laukas – žemuma, esanti už senovės Romos miesto ribos, Tiberio upės kairiajame krante. Čia buvo svarbiausia Marso dievo šventykla ir aikštė, kurioje vykdavo karinės apžiūros, gimnastikos varžybos, liaudies susirinkimai, šventės bei prasidėdavo triumfo eisenos.

TRIUMFO ARKOS

Triumfo arka – specialus statinys su lanko pavidalo perdengimu. Romoje pro jį triumfo metu pravažiudavo triumfaratorius - karvedys arba imperatorius. Dažnai dekoruota reljefais, šlovinančiais pergale įrašais. Statoma nuo antikos laikų, senovės persų, romėnų. Vėliau triumfo arkų statybų menas atsigavo renesanso laikotarpiu.

Konstantino Triumfo arka Romoje - architektūrinis paminklas, skirtas pažymėti karvedžio pergalei.

PANTEONAS

Panteonas, šventykla Romoje, iškilo valdant imperatoriui Hadrianui 118-125 m.

Panteono vardo kilmę išaiškino istorikas Kasijus Dio (Cassius Dio). Jis teigė esą šis žodis reiškia „skirtas visiems dievams“ ir manė, kad pastatas taip pavadintas dėl to, kad jo skliautai primena dangaus skliautą.

M·AGRIPPA·L·F·COS·TERTIVM·FECIT

ROMĖNŲ KELIAI

Romėnų keliai buvo pavadinti dar vienu pasaulio stebuklu. Daugelis jų išliko iki mūsų dienų. Pirmaisiais amžiais po Kristaus Romos imperijos kelių tinklas sudarė 85 000 kilometrų. Keliai sujungdavo kiekvieną imperijos kampelį su sostine.

„Apijaus kelias“

„Visi keliai veda į Romą“

JUPITERIO ŠVENTYKLA

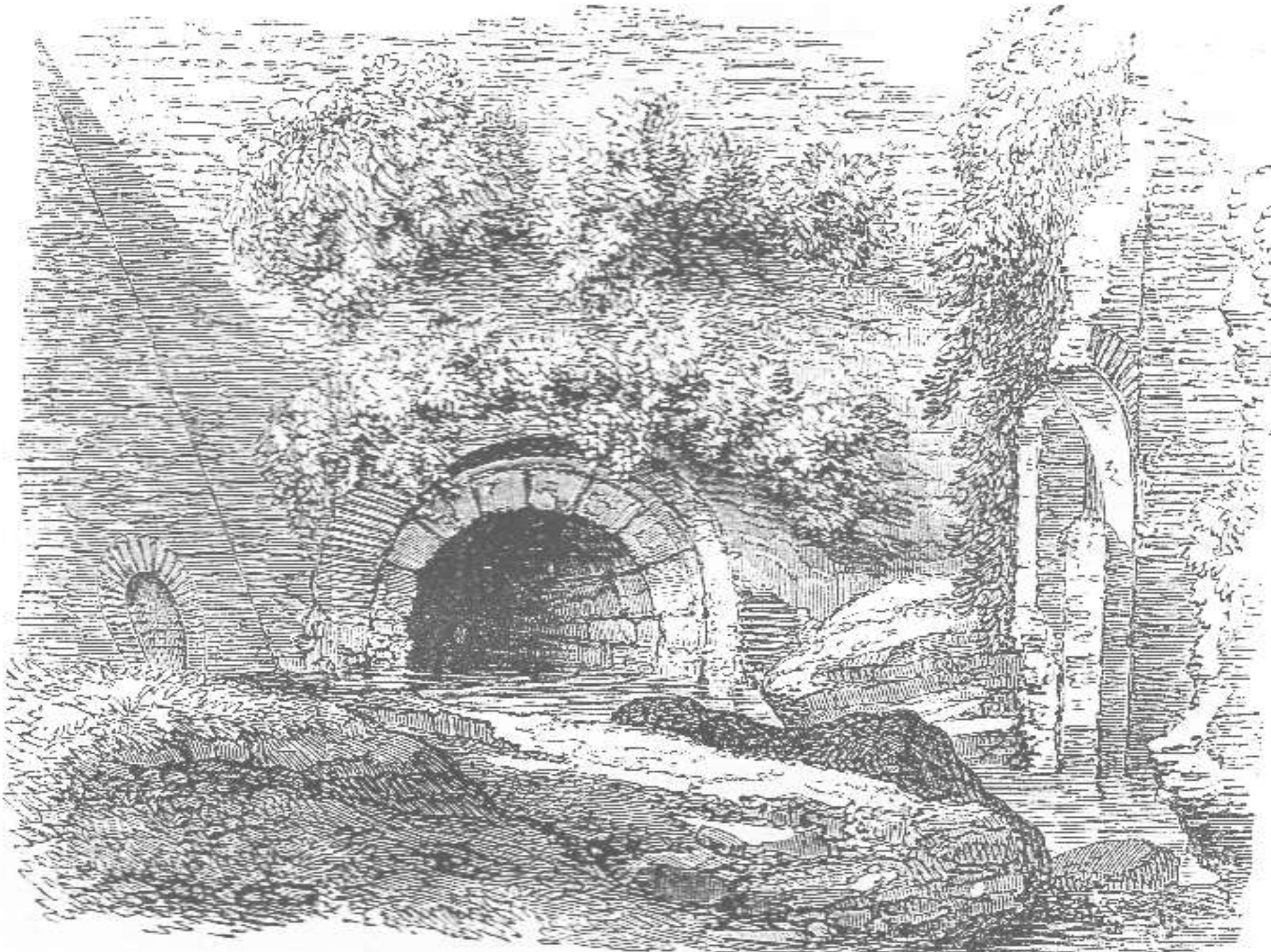
Pats įžymiausias Terracinos miesto statinys – Jupiterio šventykla, pastatyta etruskų dar IV a. prieš Kristaus gimimą ant San Andželo kalvos. Tai keturkampis pastatas su 6 kolonų priestatu ir turtingai dekoruotu portalu. VIII a. šventykla buvo perstatyta į krikščtyklą.

KLOAKA

VI a. pr. Kr., valdant penktajam Romos karaliui Tarkvinjui (lot. *Lucius Tarquinius Priscus*), buvo įrengta kanalizacija – didžioji Kloaka (*Cloaca maxima*). Šios sistemos didžiausias vamzdis yra naudojamas iki šiol.

LIMAS

Limas senovės Romoje iš pradžių buvo kelias, kuris pažymėjo sieną tarp žemių. Vėliau tai tapo vadinamuoju „Romos kariniu keliu“, palei Limą keliaudavo kariai į priešų teritorijas. Dar vėliau tuose keliuose buvo pastatyti gynybiniai bokštai ir fortai. Galiausiai, Limas įgijo gynybinės sienos prasmę.

Kodėl žlugo Romos
imperija?

- Daugėja vergų - karo belaisvių;
- Mažėja vidutinių ūkininkų;
- Ilgi karai atitraukė ūkininkus nuo žemės ūkio;
- Pilietiniai karai galutinai priartino monarchijos pergalę;
- Mažėja legionierių, galinčių apsiginti savo jėgomis;
- klajoklių spaudimas, niokojimas dėl "tautų kraustymosi";
- imperatorių despotizmas;
- biurokratinė savivalė;
- finansinė gyventojų priespauda.

Kelios svarbesnės ką tik
minėtos sąvokos...

- Monarchija (iš gr. *monarchia* = "vienvaldystė", sudėta iš *monos* - vienas, *archo* - valdau) - valdymo forma, kurioje valstybės galva yra vienas valdovas (monarchas: kunigaikštis, karalius, imperatorius ir pan.).
- Legionierius – legiono, karinio dalinio senovės Romoje, karys.
- “Tautų kraustymąsis”- IV-VII amžiais vykęs barbarų genčių veržimasis į Romos imperiją bei su tuo susiję socialiniai, politiniai ir etniniai pokyčiai Europoje.
- Imperatorius (lot. *imperator* - valdovas) – sen. Romoje – karo vado garbės titulas, vėliau – Romos valdovų titulas.
- Despotas (gr. *despotes* – valdovas) – valdovas, valdantis savivališkai, nesiremiantis įstatymais.
- Biurokratija (pranc. *bureau* – biuras + gr. *kratos* - valdžia) - valdininkų valdžia, neprieinama visuomenės kontrolei.